

Власт и интелигенција проевропске оријентације различито су се понашали након митинга 29. јула. Власт је (с правом) прогласила победу и наставила да саставља београдску управу. Зашто би поступила другачије? Премоћ коју има у најважнијим институцијама система толика је да нема потребе за заоштравањем. Али, другачије се понашала „прореформска” интелигенција. Њихови најгласнији представници упустили су се у прави медијски линч. Њега је одликовала радикална вербална дехуманизација противника и захтеви за репресијом.

Најпре, отворено је такмичење ко ће изгреднике од 29. јула назвати горим именима. Иван Торев се држао класичног репертоара, назвавши их „најекстремнијим клерофашистичким и националистичким хордама”. Милош Васић је показао креативност, описавши просечног припадника „клерофашистичког маргиналног шљама” као „набилдовани комад говедине са пивском флашом од две литре у руци”. Најубојитији је, као и увек, био Теофил Панчић. Он их је назвао „двоножном стоком”, „злим и дивљим, укољницама и мародерима, психопатама и разбојницима”.

Добро, можда хулигани и не заслужују боља имена. Али, њихове квалификације су се некако брзо прошириле и на осталу публику. Панчић ју је назвао „радикалско-народњачким башибозуком”, а Иван Миленковић ју је описао као „гомилицу несрећних и углавном пијаних белих мушкараца (...) лишених и оно мало свести којом, као, владају док су трезни”. Уосталом, како другачије крстити присталице СРС, тај „сељачки фашистички олош” који је у међувремену еволуирао у „малограђанске фашистичке пробисвете Србије” (Ненад Прокић)?

Дехуманизација, међутим, има лошу особину да се, као каква инфекција, шири на све око себе. Од хулигана је прешла на публику, а од публике на говорнике. Они су постали „нацизани крвави пајаци” (Панчић), који су само још једном демонстрирали да је „бесмислица основно стилско обележје радикалног говора”, а „њихов фекални приступ стварности постаје, да тако кажемо, екстензиван: лажи и небулозе почињу да преливају” (Миленковић).

Пошто су учесници митинга тако лепо описани, поставило се питање зашто је збор уопште дозвољен. „Данас” је, на сам дан митинга, на првој страни објавио чланак под насловом: „Створени услови за забрану радикалских протеста”. Сада је поново захтевано да све „протесте због хапшења Радована Караџића треба забранити” (редакцијски коментар, „Данас”, 31. 7).

Међутим, зашто би се стало само на забрани протеста? У следећем кораку се закључило да би цео СРС требало забранити, а његове вође похапсити. Панчић је упитао „зашто их, као организаторе уличних немира, те вечери није напросто потрпало у марицу и одвело тамо где им је место још од 1990”. Торев је указао да тај „покушај рушилачког похода, можда и својеврсног преврата (...) напросто вапије за неким конкретнијим одговорима и потезима државе”. И „Данас” је у редакцијском уводнику (31. 7) указао да „СРС постаје друштвена опасност” и да „умерењака међу радикалима више нема”. Због тога је саветовао да „надлежне институције треба озбиљно да преиспитају деловање СРС-а, као организације која угрожава уставни поредак земље, јавни ред и мир и безбедност

грађана”.

Но, зашто би се и ту зауставили? У следећем кораку се закључило да треба поставити границе демократији, и да ту границу треба да одреди нико други до – влада! Ово је дословце захтевала, на чуђење њених поштовалаца (у које убрајам и себе) Загорка Голубовић: „Влада, ако је демократска, мора јасно и одлучно да заузме став о томе шта јесте демократија, а шта представља напад на демократију. Ово друго се у свим демократским земљама спречава легалним средствима”. Да влада – чак и најевропскија и најдемократскија – треба да одређује шта је демократско, а шта не, заиста представља јединствени допринос српских европејаца европској демократији.

Али, ни ту наши реформисти нису стали. Они су окренули поглед ка медијима и са ужасом опазили да ту „и даље, сасвим несметано, столује Коштуничина екипа (б)аналитичара и новинара”, при чему се „некако увек заборавља да су сви, али сви таблоиди, патриотског, дакле про-Коштуничиног погледа на свет” (Миленковић). Наши либерални европејци стварно мисле да је „тешко рећи да су радикали и ДСС опозиција, јер су они идеолошки на власти” (Дејан Илић). Такав невероватан парадокс долази од тога што, како је лепо објаснила Соња Бисерко, „српски национализам још није поражен. Он живи у школама, на универзитету, у медијима”. Али, срећом, ту је и лек: „радикални национализам не нестаје сам од себе (...). Зато је неопходна иницијатива извана. ЕУ, пре свега, у својим односима са Србијом треба радикално да мења и вредносни систем, без којег дугорочно неће доћи до стварних промена”.

Тако је круг затворен. Не само да се још једном показало да се иза либералне фасаде неких наших еврореформиста често крије ауторитарно лице. Показало се да они не разумеју ни елементарна начела демократије. Они су против забрана, укидања и репресије над опозицијом само ако то чини „туђа” влада. Али, ако неку владу виде као „своју”, они одмах почињу да је подстичу да управо такве ствари уради. Но ни то им није довољно, већ би они врло радо видели владу како једнако прилежно чисти и медије, школе и универзитете...

У Србији је заиста демократија на ивици. За нас који смо јој привржени мало је важно ко је више гура у провалију – „бесни” националисти или „бесни” еврореформисти. Само једна ствар сада је важна – да не дозволимо да се она тамо на крају и нађе.

[објављено: 07/08/2008]